

Bc. Karel Petrášek, Z historie těžby, zpracování a využití rašeliny v jižních Čechách ve 20. století. Diplomová práce HÚ FF JU, České Budějovice 2020, 131 s. včetně příloh.

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomová práce pana Bc. Karla Petráška *Z historie těžby, zpracování a využití rašeliny v jižních Čechách ve 20. století* se zabývá zajímavým tématem, kterým je těžba, zpracování a využití rašeliny v prostoru jižních Čech ve 20. století. Zdejší těžba rašeliny znamenala pro obyvatele regionu, jak Čechy, tak i Němce, na přelomu 19. a 20. století, velmi důležitý zdroj obživy a způsob využití jinak zcela neúrodné močálovité půdy. Také jako surovina měla po potřebném zpracování poměrně široké využití. Autor popisuje vývoj historie rašelinového průmyslu v jižních Čechách na pozadí hospodářských dějin od začátku 20. století až do roku 1960, vše ale s potřebnými přesahy.

Celá diplomová práce je autorem rozvržena do 15 částí: 1. *Úvod* (s. 8), 2. *Metodika a metodologie* (s. 9-17), 3. *Rašelina a její ekologický význam* (s. 18-20), 4. *Ochrana rašeliníšť a mokřadů na území Čech* (s. 21-25), 5. *Historicko-ekonomický význam rašeliny ve vybraných zemích ve 20. století: SSSR, Irská republika, USA a Kanada* (s. 26-33), 6. *Historicko-ekonomický význam rašeliny v Českých zemích ve 20. století: Krajinný prvek, Palivo, Zemědělství, Lázeňství a lékařství, Stavitelství, Výzkum* (s. 34-42), 7. *Rašelinářství v jižních Čechách na přelomu 19. a 20. století do konce druhé světové války: Šumava, Veselská blata, Novohradské hory a Třeboňsko* (s. 43-64), 8. *Proměna jihočeského rašelinářství v druhé polovině 20. století: Dopady poválečného hospodářství na jihočeský rašelinový průmysl, vznik n. p. Rašelina Soběslav, rašelinové závody v padesátých letech minulého století: RZ Hůrka, Příbraz, Hranice, Branný, Borkovice* (s. 65-91), 9. *Závěr* (s. 92-95), 10. *Literatura* (s. 96-98), 11. *Prameny* (s. 99-101), 12. *Internetové zdroje* (s. 102), 13. *Seznam zkratk* (s. 103), 14. *Seznam příloh* (s. 104-105), 15. *Přílohy* (s. 106-131).

Z hlediska koncepce a metodologie je DP velmi dobře promyšlená, k jejímu zpracování bylo využito poměrně rozsáhlých pramenných zdrojů, které bylo nutno vyhledat v řadě archivních fondů jihočeských archivů. K. Petrášek usiloval o ucelený přístup při zpracovávání své DP, byl veden snahou o potřebné propojení jak otázek hospodářských dějin, tak i dějin obyvatelstva, stranou pozornosti nenechal ani aspekty etnografické, ekologické a také environmentální. Souběžně s využitím písemných pramenů, do kterých patřily zejména materiály hospodářského zaměření a místních kronik. Autor pracoval také s dobovým ikonografickým materiálem, zejména s fotografiemi, a snažil se i o využití dochovaných pozůstatků hmotné kultury. A i když se Bc. Karel Petrášek většinou pohyboval v oblasti

hospodářských dějin, pokusil se také o jisté (a nutno říci velmi potřebné a žádoucí) přesahy do dalších oblastí, do historiografického a antropologického výzkumu. Zároveň si byl dobře vědom potřeb dalšího interdisciplinárního přístupu, tedy aspektů bádání, které spadají do oblasti přírodních věd. Ale správně si uvědomoval, že využití poznatků historické ekologie a dalších přírodovědných oborů by si od něj vyžádalo neuvěřitelné množství práce a času, což pochopitelně přesahovalo jeho současné reálné možnosti.

Je třeba také ocenit i dosaženého srovnávacího přístupu, který autor neváhal využít při komparování situace při těžbě rašeliny v rámci regionu jižních Čech. Autor zde komparoval velmi odlišná území jižních Čech, v jeho volbě to byla Šumava, Veselská blata, Novohradské hory a Třeboňsko. Zároveň využil i pohled do ciziny, do bývalého SSSR, Irské republiky, USA a Kanady, který ale již nezkoušel (na mé doporučení) dále komparovat se situací v Českých zemích. Pro nedostatek možností využít osobních vzpomínek pamětníků a pamětníků byl nucen rezignovat na možné, a přitom velmi potřebné zpracování etnologických aspektů těžby a zpracování rašeliny. Autor ale patřičně a důsledně zachytil proces proměny těžby rašeliny, a to počínaje velkostatkovým šlechtickým podnikáním, a i jeho protipólem, kterým byla rukodělná výroba provozovaná drobnými zemědělci, až na státem řízenou a již plně mechanizovanou socialistickou produkci.

S velkým potěšením musím ocenit autorův velmi zodpovědný, vytrvalý a pečlivý přístup v procesu realizace celé diplomové práce, včetně potřebných osobních konzultací, a to také i u jiných kolegů z HÚ FF JU. Celá DP je opatřena řádným vědeckým aparátem, zejména jsou kvalitně reprodukovány mapy, přehledné tabulky, v poznámkách pod čarou jsou zdroje správně citovány. Z jazykového hlediska je text v pořádku, bohužel se autor nevyhnul tomu, že sice jen místy, ale přesto se ve stylistice a interpunkci najdou drobné chyby. A rozhodně by se měla část textu DP tzv. nabídnout pro možné další publikování, třeba v JSH.

S velkým potěšením předloženou diplomovou práci doporučuji k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

České Budějovice 29. května 2020

PhDr. et PaedDr. Jiří Dvořák, Ph.D.